

10. 9. 2010

ID: 66213

Soud jako jiný orgán ve smyslu § 135 odst. 2 o.s.ř. a § 159a o.s.ř.

Zavazující pro účastníky řízení a pro všechny orgány je pouze výrok pravomocného rozsudku. Aby bylo řešení předběžné otázky závazné pro další spory, musela by být tato předběžná otázka řešena přímo ve výroku rozhodnutí.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 23 Cdo 1454/2009, ze dne 11.6.2009)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobce Ing. L. M., zastoupeného Mgr. L. B., advokátkou, proti žalovanému S. P., zastoupenému JUDr. I. J., advokátkou, o zaplacení částky 56.250,- Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Jeseníku pod sp. zn. 5 C 282/2007, o dovolání žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. 9. 2008, č. j. 51 Co 398/2008-55, tak, že rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. září 2008, č. j. 51 Co 398/2008-55, a rozsudek Okresního soudu v Jeseníku ze dne 10. dubna 2008, č. j. 5 C 282/2007-37, se zrušují a věc se vrací Okresnímu soudu v Jeseníku k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Žalobce se žalobou domáhal po žalovaném zaplacení částky 56.250,- Kč s příslušenstvím s odůvodněním, že mezi účastníky byla dne 1. 10. 2000 uzavřena smlouva o dílo, kterou se žalovaný zavázal provést pro žalobce 14 ks interiérových dveří se zárubněmi, R. a obložení patrové plošiny ve stavbě rodinného domku žalobce v termínu do 15. 11. 2000. V článku VIII./II. byla pro případ prodlení žalovaného s řádným předáním díla sjednána smluvní pokuta ve výši 0,5% denně ze 150.000,- Kč a žalovaný dílo do dnešního dne řádně nezhotovil, neboť dílo má vady. Žalobce proto požadoval po žalovaném smluvní pokutu za prodlení s plněním povinnosti řádně provést dílo za období od 16. 8. 2003 do 30. 10. 2003. K přetrvávajícím vadám díla označil k důkazu posudek Ing. P. a jeho výslech, svůj účastnický výslech, výslech své manželky, spisy Okresního soudu v Jeseníku, sp. zn. 3 C 188/2001, 5 C 62/2004, 4 C 1/2001 a 5 C 63/2004. K vyvrácení výsledků řízení vedeného u Okresního soudu v Jeseníku pod sp. zn. 3 C 188/2001 a zpochybnění výpovědi svědků K. a P. v tomto řízení, jakož i k prokázání, že věc byla v tomto řízení nesprávně skutkově i právně posouzena, navrhoval provedení důkazů výslechem své manželky, syna Z. a zaměstnanců žalovaného K. a P.

Okresní soud v Jeseníku rozsudkem ze dne 10. 4. 2008 č. j. 5 C 282/2007-37, zamítl žalobu, kterou se žalobce domáhal po žalovaném zaplacení částky 56.250,- Kč s úrokem z prodlení ve výši 9,75% od 18. 8. 2007 do 31. 12. 2007 a úrokem z prodlení ve výši 10,5% p. a. za období od 1. 1. 2008. Vyšel ze zjištění, že ve věci týchž účastníků ve stejném procesním postavení bylo u Okresního soudu v Jeseníku pod sp. zn. 3 C 188/2001 vedeno řízení, v němž žalobce vymáhal vůči žalovanému smluvní pokutu za prodlení s předáním shodného díla podle téže smlouvy za období od 16. 11. 2000 do 28. 12. 2000 se shodným tvrzením o nesplnění smluvní povinnosti provést dílo řádně a včas pro neodstraněné vady díla. Rozsudkem ze dne 20. 11. 2003, č. j. 3 C 188/2001-79, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 26. 10. 2004, č. j. 15 Co 234/2004-96, který nabyl právní moci dne 6. 12. 2004, byla žaloba zamítnuta s odůvodněním, že žalovaný splnil svou povinnost provést dílo jeho řádným ukončením a předáním dne 22. 11. 2000, po tomto dni do 28. 12. 2000 nebyl žalovaný v prodlení s řádným předáním díla a výkon práva na smluvní pokutu za období od 16.

11. 2000 do 22. 11. 2000 byl shledán jako rozporný se zásadami poctivého obchodního styku při konstatování, že zjevné vady díla seznatelné již 22. 11. 2000 nebyly žalovanému ihned vytknuty. Soud prvního stupně s odkazem na ustanovení § 159a odst. 1, 4 o. s. ř. dovedl, že je tímto pravomocným rozsudkem vázán v tom rozsahu, že dílo bylo řádně provedeno a předáno 22. 11. 2000 a počínaje dnem 23. 11. 2000 již prodlení žalovaného s předáním díla netrvalo a žalobci proto nárok na smluvní pokutu nevznikl. Z tohoto důvodu neprovedl žalobcem označené důkazy k tvrzení, že pro neodstraněné vady nebylo dílo dosud řádně provedeno a prodlení žalovaného s řádným provedením díla nadále trvá. Současně shledal soud prvního stupně i oprávněnou námitku promlčení práva na vymáhanou smluvní pokutu při závěru, že čtyřletá promlčecí doba podle ustanovení § 393 odst. 1 obchodního zákoníku počala běžet dne 16. 11. 2000 a uplynula přede dnem 16. 8. 2007, kdy bylo řízení zahájeno.

Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 30. září 2008, č. j. 51 Co 398/2008-55, potvrdil rozsudek soudu prvního stupně. Shodně se soudem prvního stupně dovedl, že ustanovení § 135 odst. 2 o. s. ř. je potřeba vykládat v úzké souvislosti s § 159a odst. 1, 4 o. s. ř., ze kterého vyplývá, že pro soudy a jiné orgány je výrok pravomocného rozsudku v jiných než statusových věcech závazný potud, pokud posuzují (jako předběžnou otázku) mezi účastníky právní vztahy, které byly pravomocně vyřešeny soudním rozhodnutím. Odkázal na závěr v rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29. června 2006, sp. zn. 33 Odo 1031/2005. Předběžnou otázkou je podle odvolacího soudu taková právní skutečnost, jejíž existence (neexistence) má vliv na rozhodnutí věci soudem projednané a která sama může, avšak nemusí být předmětem řízení téhož či jiného soudu nebo jiného řízení. Jde tedy o otázku, jejíž posouzení (není-li sama předmětem řízení) nemůže být vyjádřeno formou výroku, ale nutně se vždy projeví ve způsobu rozhodnutí o žalobě ve věci samé a v důvodech rozhodnutí, neboť její vyřešení za řízení je pro rozhodnutí věci nezbytné.

Pro rozhodnutí o nároku na smluvní pokutu sjednanou k zajištění splnění povinností zhotovitele provést dílo jeho řádným ukončením a včasným předáním předmětu díla objednateli, je zapotřebí jako předběžnou otázku posoudit zda a kdy zhotovitel tuto smluvní povinnost splnil a zda tedy nastalo prodlení splněním zajištěné povinnosti a po jaké období toto prodlení trvalo. Tato předběžná otázka byla vyřešena pravomocným rozsudkem vydanými ve věci vedené u Okresního soudu v Jeseníku pod sp. zn. 3 C 188/2001 tak, že ke splnění povinnosti zajištěné smluvní pokutou došlo 22. 11. 2000 a z tohoto důvodu byla žaloba na zaplacení smluvní pokuty vymáhané za dobu od 23. 11. 2000 do 28. 12. 2000 zamítnuta.

Odvolací soud se rovněž ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, že není třeba provádět žalobcem označené důkazy, když v řízení, v němž by i v případě prokázání žalobních tvrzení nebylo možno vyhovět uplatněnému žalobnímu nároku, není třeba provádět (další) dokazování a dle ustanovení § 120 odst. 1 věty druhé o. s. ř. soud rozhoduje, které z navrhovaných důkazů provede.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání opírající jeho přípustnost o ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“) a spatřující jeho důvodnost v nesprávném právním posouzení věci (§ 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.). Napadá závěr o vázanosti soudu pravomocným rozsudkem Okresního soudu v Jeseníku ve věci sp. zn. 3 C 188/2001, neboť se jedná o dva různé nároky, když v tomto řízení požadovaná smluvní pokuta se týká jiného období, nežli smluvní pokuta uplatněná v řízení již pravomocně skončeném. Podle dovolatele se materiální účinky právní moci rozsudku Okresního soudu v Jeseníku sp. zn. 3 C 188/2001 nemohou vztahovat k jiné době prodlení, neboť předmětem dřívějšího řízení nebyla otázka, zda žalovaný předal či ukončil dílo, překážka věci pravomocné proti nenastala. Podle dovolatele soudy nezjišťovaly ústavně-komfortním způsobem skutkový stav věci, když pominuly žalobcovy relevantní důkazní návrhy k prokázání tvrzení o nesplnění závazku, aniž se s touto okolností vypořádaly. Podle dovolatele jsou rozsudky soudů nepřezkoumatelné a došlo tak k porušení článku 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod - rozhodnutí Ústavního soudu ČR, sp. zn. IV. ÚS 304/98, III. ÚS 224/98, III. ÚS 258/99 a I.

ÚS 157/96. Z uvedeného důvodu navrhuje dovolatel, aby Nejvyšší soud České republiky rozhodnutí odvolacího soudu i rozhodnutí soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalovaný ve vyjádření navrhl odmítnutí, resp. zamítnutí dovolání, neboť rozhodnutí soudu prvního i druhého stupně jsou věcně správná.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř., účastníkem řízení, řádně zastoupeným advokátem, jímž bylo dovolání též sepsáno (§ 241 odst. 1, 4 o. s. ř.), se zabýval nejdříve otázkou, zda je dovolání v této věci přípustné, neboť toliko z podnětu přípustného dovolání lze přezkoumat správnost napadeného rozhodnutí z hlediska uplatněných dovolacích důvodů.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.). Podmínky přípustnosti dovolání proti rozsudku odvolacího soudu jsou obsaženy v ustanovení § 237 o. s. ř.

Napadený rozsudek odvolacího soudu je rozsudkem potvrzujícím, proti němuž je dovolání přípustné za podmínek uvedených v ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) a c) o. s. ř. O případ, na který pamatuje ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř., se nejedná, jelikož rozsudek soudu prvního stupně byl v pořadí prvním, dovolání tedy může být přípustné jen při splnění předpokladů uvedených v ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Rozhodnutí odvolacího soudu má ve věci samé po právní stránce zásadní význam ve smyslu ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena, nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem (§ 237 odst. 3 o. s. ř.).

Napadený rozsudek odvolacího soudu je rozsudkem potvrzujícím, proti němuž je dovolání přípustné za podmínek uvedených v ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) a písm. c) o. s. ř. O případ, na který pamatuje ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř., se nejedná, jelikož rozsudek soudu prvního stupně byl v pořadí prvním, dovolání tedy může být přípustné jen při splnění předpokladů uvedených v ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Rozhodnutí odvolacího soudu má ve věci samé po právní stránce zásadní význam ve smyslu ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena, nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem (§ 237 odst. 3 o. s. ř.).

Nejvyšší soud České republiky vyložil již v usnesení ze dne 29. června 2004, sp. zn. 21 Cdo 541/2004, uveřejněném v časopise Soudní judikatura č. 7, ročník 2004, pod číslem 132 (od jehož závěru nemá důvodu odchytil se ani v této věci a na něž v podrobnostech odkazuje), že na závěr, zda má napadené rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé zásadní význam po právní stránce, lze usuzovat jen z okolností uplatněných dovolacím důvodem podle ustanovení § 241a odst. 1 písm. b) o. s. ř., jehož prostřednictvím lze namítat, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení. K okolnostem uplatněným dovolacím důvodem podle § 241a odst. 2 písm. a) nebo ustanovení § 241a odst. 3 o. s. ř. nemůže být při posouzení přípustnosti dovolání podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. přihlédnuto (srov. shodně též usnesení Ústavního soudu ze dne 7. března 2006, sp. zn. III. ÚS 10/06, uveřejněné v časopise Soudní judikatura č. 9, ročník 2006, pod číslem 130 a usnesení Ústavního soudu ze dne 15. listopadu 2007, sp. zn. III. ÚS 372/06). K závěru o zásadním významu rozhodnutí odvolacího soudu po právní stránce může totiž vést pouze posouzení právních otázek.

Při přezkoumání rozhodnutí odvolacího soudu je dovolací soud zásadně vázán uplatněnými dovolacími důvody, včetně toho, jak je dovolatel obsahově vymezil (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), proto při zkoumání, zda napadené rozhodnutí má ve smyslu ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř. ve věci samé po právní stránce zásadní význam, může posuzovat jen takové právní otázky, které dovolatel v dovolání označil (srov. citované usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 21 Cdo 541/2004). Zásadní právní význam rozhodnutí může přitom založit jen taková právní otázka, jež je pro rozhodnutí odvolacího soudu určující.

Právní posouzením věci je myšlenkový postup soudu a z něho vyplývající závěry při výkladu právních předpisů a při jejich aplikaci na zjištěný skutkový stav věci. Při hodnocení správnosti právního posouzení tedy dovolací soud prověřuje, zda zjištěný skutkový stav odvolacímu soudu dovozoval učinit příslušný právní závěr (srov. shodně Bureš, J., Drápal, L., Krčmář, Z. a kol. Občanský soudní řád. Komentář. 2, díl VII. vydání. Praha: C.H.Beck, 2006, 1267 s.). Právní posouzení je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, popřípadě ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Pro posouzení přípustnosti dovolání je tak rozhodná otázka správnosti právního závěru odvolacího soudu včetně závěru vyjádřeném v rozsudku Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29. 6. 2006, sp. zn. 33 Odo 1031/2005, o vázanosti soudu pravomocným rozsudkem soudu, podle něhož soud nemůže vycházet z jiného závěru o existenci či neexistenci nároku mezi týmiž účastníky, o němž již bylo pravomocně rozhodnuto, a tuto otázku nemůže sám v jiném řízení znovu posuzovat ani jako otázku předběžnou.

Právní názor vyjádřený v citovaném rozsudku Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 33 Odo 1031/2005, který citují v dané věci oba soudy, nelze považovat za konstantní názor Nejvyššího soudu České republiky. S vysloveným názorem nelze souhlasit z těchto důvodů:

Podle ustanovení § 135 odst. 2 o. s. ř. otázky, o nichž přísluší rozhodnout jinému orgánu, může soud s výjimkou případů uvedených v odstavci 1 posoudit sám. Bylo-li však o takové otázce vydáno příslušným orgánem rozhodnutí, soud z něho vychází. Za rozhodnutí jiného orgánu je třeba podle konstantní judikatury považovat i jiné rozhodnutí soudu. Ustanovení § 135 odst. 2 o. s. ř. je třeba v případě, že půjde o rozhodnutí soudu, vykládat v souvislosti s ust. § 159a o. s. ř.

Ke stejným závěrům došel Nejvyšší soud i v citovaném rozhodnutí. Nelze se však ztotožnit s právním závěrem, že soud je vázán i posouzením předběžné otázky pouze v odůvodnění rozhodnutí, aniž by posouzení této otázky bylo přímo předmětem sporu. Podle ustanovení § 159a odst. 1 a 4 o. s. ř. je zavazující pro účastníky řízení a pro všechny orgány pouze výrok pravomocného rozsudku. Aby bylo řešení předběžné otázky závazné pro další spory, musela by tedy být tato předběžná otázka řešena přímo ve výroku rozhodnutí (např. v rozhodnutí podle § 80 písm. c) o. s. ř.). V případě rozhodnutí sp. zn. 33 Odo 1031/2005 však předmětem řízení bylo zaplacení smluvní pokuty a nikoliv určení, že právo z dohody o smluvní pokutě existuje či nikoliv. Výrok předcházejícího rozhodnutí je pro účastníky a pro všechny orgány závazný potud, že stanoví povinnost na zaplacení peněžitého plnění představujícího smluvní pokutu za určité období. Pro spory, které se týkají jiného období, však tento výrok již závazný není, a tudíž nemůže být závazné ani posouzení předpokladů pro vznik a trvání práva na smluvní pokutu. Tyto otázky tedy soud posuzuje v konkrétním případě samostatně. Stejná situace je i v dané věci. Opačný výklad by totiž ve svém důsledku mohl znamenat i porušení žalobního práva, neboť se jedná o odlišné nároky a v dané věci tak může dojít nejen k odlišným skutkovým závěrům, ale i za situace shodného skutkového stavu k odlišnému právnímu závěru (není zde dána totožnost věci a překážka rei iudicatae). Právní posouzení předběžné otázky v odůvodnění rozhodnutí nemůže předurčovat hmotně-právní stav pro rozhodnutí, které ještě soudem nebylo vydáno, protože by tím docházelo k omezení žalobcova subjektivního hmotného práva a jeho výkonu. Hlavním nedostatkem pojetí předmětu sporu je nepřijatelné nerespektování zásady dispoziční a

projednací v civilním procesu.

Shodně J. Macur: Předmět sporu v civilním řízení Acta Univesitatis Bunensin, IURIDICA, No 256, str. 54: „Určení předmětu sporu může být v souladu se zásadou dispoziční pouze výsledku vědomě, záměrné procesní činnosti strany, která je dána na základě svého poznání a vůle. Pokud žalující strana neučiní předběžnou otázku výslovně předmětem určovací žaloby podmíněné ovšem právním zájmem strany na takovém postupu, nemůže se předběžná otázka stát předmětem sporu a soudní úsudek o jejím řešení nemůže vstoupit v právní moc. Totéž platí o eventuálních předběžných otázkách vznikajících v souvislosti s procesní obranou žalované strany“.

V posuzovaném případě dovolací důvod nesprávného právního posouzení ve věci podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. byl tudíž uplatněn důvodně.

Nejvyšší soud České republiky, aniž ve věci nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první o. s. ř.), toto rozhodnutí podle § 243b odst. 2 o. s. ř. zrušil včetně závislého výroku o náhradě nákladů odvolacího řízení [242 odst. 2 písm. b) o. s. ř.]. A věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Promlčení a ochrana spotřebitele](#)
- [Pozůstalost](#)
- [Pozůstalost](#)
- [Nezbytná cesta](#)
- [Nepominutelný dědic](#)
- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Likvidace dědictví](#)
- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)